

A SZEGEDI MÓRA FERENC MÚZEUM HERBARIUMA

(BOTANIKA TÖRTÉNETI TANULMÁNY)

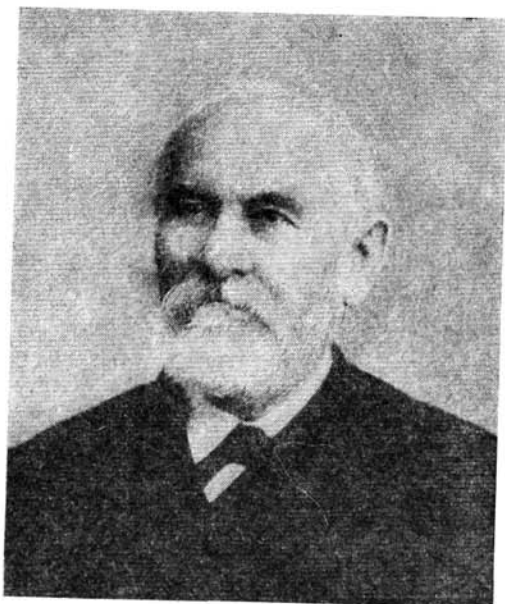
Szeged természettudományos múltja még ma is megíratlan. Ez a város régen felismerte a tudomány jelentőségét s egy egész évszázadon keresztül folytatta törekvéseit egy felállítandó egyetem érdekében. 1827-ben I. Ferenc császártól kért engedélyt a városban létesítendő jogtudományi tanfolyam megnyitásához. Ami a botanikát illeti, a régmúltból most még nem sokat tudunk. Kutatóink, Kitaibel, Sadler, az idegenek közül J. Mayr, A. Kerner, a későbbiek közül Borbás, Feichtinger, Szabó s mások csupán szórványos adatokat közöltek Szeged környékének flórájáról. Pedig kellett, hogy Szegeden valaki foglalkozzon botanikával, mert Torma Károly a 20-as években felhívta az itt működő Győrffy István figyelmét a piaristák gimnáziumában porosodó régi növénygyűjteményre, melyről kiderült, hogy mitterburgi Mitterpacher Lajos, az 1814-ben elhunyt nagyváradi kanonok gyűjtéséből való. Torma a rendelkezésére bocsátott irodalom alapján meg is próbálkozott annak földerítésével, hogy mely szege-diekkal állhatott Mitterpacher összeköttetésben, de a kérdés megoldásában halála akadályozta meg. Szóbanforgó gyűjteménynek azóta nyoma veszett.

1879-ben a Tisza árvize romokba temette Szegedet. Az újjáépülő város megsegítésére összefogott a magyarság, az európai fővárosok lakosai (gyűjtöttek London, Párizs, Berlin, Brüsszel, Bécs, Róma, sőt a cári Moszkva részvéte is eljutott a sokat szenvedett városba). Somogyi Károly esztergomi kanonok, európai hírű műgyűjtő 43 000 kötetes könyvgyűjteményével megalapozta a jelenlegi Somogyi Könyvtárat. Példája buzdíthatta az ugyancsak esztergomi főorvost, baranyanádasi Feichtinger Sándort (1817–1907), aki 1884-ben magyar és külföldi növényekből álló nagy értékű gyűjteményét Szeged városának ajándékozta azzal, hogy a majdan ott felállítandó harmadik egyetem céljait szolgálja.

Degen Árpád Feichtingerről írt nekrológiájában még kb. 8000 növénylapról tesz említést. Ez az adat ellenőrizhetetlen. (Pócs Tamás szerint Degen talán Feichtinger egész herbariumáról tesz említést s így adódik a nagy szám, hiszen a Feichtinger herbarium tetemes része az időben Esztergomban, a Természettudományi Múzeum Növénytárának gondnoksága alatt van!) Tény az, amit Feichtinger is említ, hogy „több ezer“ fajról van szó, ami a szegedi piarista főgimnázium múzeumában nyert elhelyezést. Innen a szegedi múzeumba került a gyűjtemény, valószínűleg a milleniumi esztendő utáni időkben. Legalább is erre utal Vellay Imre reáliskolai tanár cikke, a Szegedi Híradó 1893. febr. 5-i (31. sz.) számában, amikor Szeged tervezett monográfiájáról értekezve, a tágabb értelemben vett egyetemes monográfia érdekében tör lándzsát s a következőket írja: „... minthogy végre Szeged egy múzeum létesítését is felvette alkotásai közé, az egész munkálatnak az volna s jogosan elvárnök, hogy az legyen a

célja, amennyiben lehetséges, ezen újabban létesítendő intézmény első felszereléseire a megírott anyag alapjául szolgáló tárgyak átengednének“.

Kulinyi, Szeged legújabb korának történetírója azt írja: igen becses ez a gyűjtemény, 57 nagy dobozban 870 nem, 4205 növényfaj. Czögler Kálmán az 1909. évi

Feichtinger Sándor
(1817—1907)

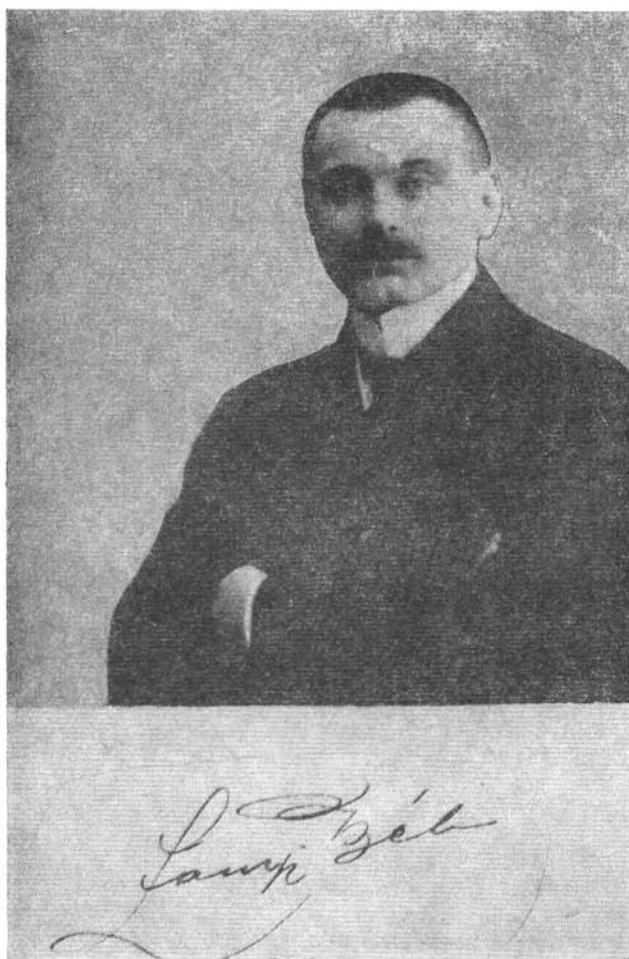
december hó 31-én végrehajtott összegezés és selejtezés után 4033 lapról tesz említést. Ez a szám megfelel a mai állapotnak is. A múzeum herbariumának szegedi anyagát a város korán elhunyt tudós fia, Lányi Béla leánygimnáziumi igazgató gyűjtötte, aki az egész gyűjteményt újra is rendezte.

Amikor Feichtinger és Lányi emlékének szentelem jelen tanulmányomat, beszámoló a herbarium állomány elmúlt félévszázadi, 1909–1959-ig történt gyarapodásáról, felsorakoztatva szám szerint az egyes gyűjtők által gyűjtött lapokat, különös tekintettel a Flora Hungarica egykori gyűjtőterületére.

Adataim gyűjtését 1958. október 26-án fejeztem be, Lányi Bélának, a magyar botanika nagy kárára történt tragikus halála 40. évfordulója napján.

FEICHTINGER SÁNDOR, mint azt Degen írja, tiszteletreméltó helyet vívott ki magának a magyar botanikai irodalomban. Kerek 50 esztendőn keresztül (1835–1885) gyűjtötte a növényeket kora fiatalságától kezdődően, a szó szoros értelmében véve „látástól – vakulásig“, elsősorban Esztergom megyében s környékén, a Magyar Középhegységben, Erdélyben, a Felvidéken, Horvátországban, a katonai végvidékeken s az akkori haza területén kívül is. A fennmaradt herbarium anyagából kiderül, hogy munkájában enciklopedikus növénygyűjtésre törekedett, nemcsak a vadontermő növénye-

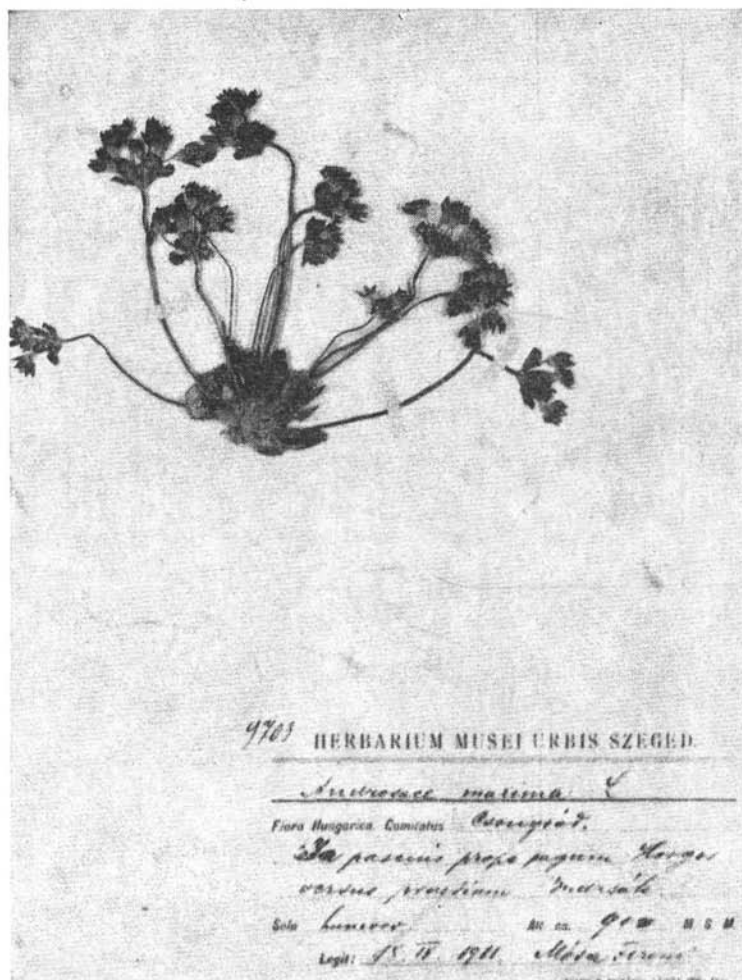
ket szedte össze, hanem a kultiváltakat is, s azokat a ritka, főleg alpin növényeket, melyek óriási cserelhetőségei révén megszerezhetőek voltak. Alig van korának jelentősebb flórakutatója, kinek nevével ne találkoznánk gyűjtőcéduláin (Bohátsh, Borbás, Csató, Frivaldszky, Halácsy, Haynald, Heldreich, Heuffel, Janka, Krzisch, Si-

Lányi Béla
(1879—1918)

monkai, Tauscher, Wierzbicki, Wolff stb., csak a fontosabbakat említve). Sajnos lelőhelyeinél csak az évet (sok esetben a hónapot is) tüntette fel, a nap megjelölése többnyire hiányzik. Különös értéket ad gyűjteményének, hogy sok originale-t tartalmaz. Érthetetlen, miért hiányzanak a gyűjteményből az edényes virágtalanok, amelyek könyvében (Esztergom flórája) szerepelnek. Viszont szerepelnek olyan gyűjtőhelyek

(lehet köztük sok synonym földrajzi név), melyek szóbanforgó flóraművében nincsenek említve. Ilyenek pl.: Barátkút, Bábszky hegy, Bikol, Cserepesi erdő, Csolnok-Kálvária hegy, „Feichtinger-út“, Esztergom-Szt. Tamás, Esztergom-Kövesd, Kapitánysziget, Kenyérmező, Körtvélyes-Dunasziget, Lázkereszt, 300 garádics erdő, Öregtő, Palotahegy, Prímás major, Sintér rét.

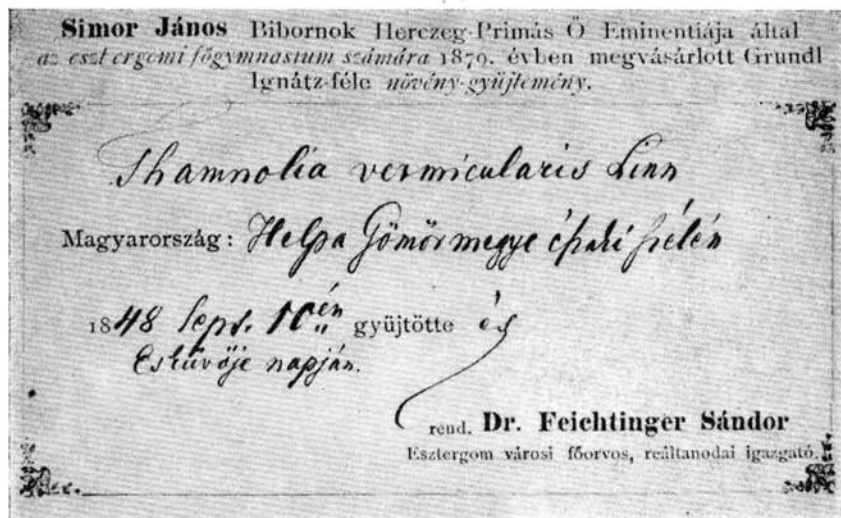

Móra Ferenc által gyűjtött növény a múzeum herbariumában

Az 1848/49. szabadságharc alatt, úgy a csatatéren, mint a honvédkórházban kivette részét a nemes küzdelemből, amiért később üldöztetésben részesült. Azok közé a ritka férfiak közé tartozott, akik „inter arma“ is botanizáltak. Nem lehet meghatározottság nélkül forgatni növénylapjait (Gömör: Helpa, továbbá Zavadkai kő,

Kriván, Blumengarten-ből származó *Carlina acaulis*, *Calamintha alpina* stb.), melyek példányait karddal az oldalán ásta ki a honvédvér áztatta talajból. Vagy 1871-ben gyűjtött *Chlorocyperus glomeratus* növényét, melynek céduláján ez olvasható: gyűjtöttem Aradon, a „vértanúk mezején“.

Kifejezetten Szegedre vonatkozó növénye egyetlen egy van a herbariumban (bár többet közölt Szeged környékéről): *Cuscuta monogyna* Vahl. „Szeged, topoly- és fűzfákon 1876 július“ jelzéssel.

Herbarium-címke a Feichtinger gyűjteményben

Ő fedezte fel az *Agrimonia odorata* Miller-t az akkori Magyarország területén: „1871. Királyhágó alatt, Feketetónál. Magyar és Erdély országban első feltaláló Dr. Feichtinger“. Ő találja elsőként többek között Nagyikindán a *Linaria kocianovichiit*, valamint a *Solidago serotinát* (*Magyar Orvosok és Természetvizsgálók IX. Munk. 1864. 273.*).

Megtalálható a gyűjteményben új faja (mely azóta megdőlt!) az *Anthericum intermedium* Feichtinger (*Esztergom-Cserepes 1862*) s a róla elnevezett *Centaurea* (*C. feichtingeri* Wagn., leg. in *Serbia meridionalis* Pancic, 1863). Ez a növényfaj talán nem is élt a Kárpát-medencében s azért nem szerepel az újabb magyar flóraművekben (Pócs T. megjegyzése!).

A Feichtinger megalapozta herbariumot a szegedi múzeumban Lányi Béla fejlesztette tovább. 1918-ban bekövetkezett haláláról a Magyar Botanikai Lapokban csak néhány soros hír jelent meg. Pedig róla, mint nagyreményű kutatóról, többet kell szólnunk. A szegedi Délmagyarország c. napilap néhai Timár Lajos tollából 1955 febr. 17. számában közölte róla az első nekrológot.

LÁNYI BÉLA 1879. szeptember 30-án született Sándorfalván. Atyja uradalmi ispán, majd kasznár volt, anyai ágon rokonságban volt a híres szegedi íróval, Tömörkény Istvánnal, a későbbi múzeumi munkatársával. Egyhónapos korában elveszti édesanyját,

a család sokat hányódik. Algyő, Hantháza, Szeged, majd újból Hantháza gyermekkorának állomásai. Itt szívja magába, a homokon, az alföldi táj természeti szépségeinek szeretetét. „Székesfehérvár, Arad, Szeged iskolái jelzik próbálkozásainak állomásait, míg végül 1897-ben felsőkereskedelmi érettségi bizonyítványt szerez. Ugyanabban az évben anyagi okok miatt a szegedi Pénzügyigazgatóságnál állást vállal. Bár adóhivatali vizsgát is szerez és Iglón nagy nehezen fizetési állásba helyezik, három évi szolgálat után önként lemond állásáról, hogy a magánúton megszerzett főgimnáziumi

Régi herbarium-címke a gyűjteményben

ziumi érettségivel a budapesti egyetemre iratkozzék be.“ A pesti egyetemen Mágocsy-Dietz, Simonkai és Degen előadásai hatására válik botanikussá. Már előzőleg megismerkedik Szabó Imrével, Kmet Andrással s elkíséri őket pestkörnyéki s felvidéki gyűjtőútjaikon. 1902-ben a zoológus Hankó Bélát kíséri poprádi útján, Pozsony környékén pedig Pósch Károllyal gyűjt. Majd Erdélyben botanizál, megismerkedik Barth Józseffel, Bányai Jánossal, Péterfi Mártonnal s Nyárády E. Gyulával. Különösen Barth herbariuma ragadja meg tetszését. Györffy István még kolozsvári demonstrátor korában, mint megbízható szaktársról nyilatkozik, akinek komolysága és szerénysége köztudomású volt. Külföldi ösztöndíjjal Németországba kerül s hazatérve a lipótmegyei Rózsahegy környékén hozzákezd céljai megvalósításához. 1905–1908-ig tartó ottani működése alatt, a természetrajz és kémia tanítása mellett, ismeretterjesztő előadásokat vállal. Tanítványokat nevel (Pollner Károly, Rőczei Géza, Litán G., Thuránszky I., kiknek gyűjtései Lányi herbariumában ma is föllelhetők). Rózsahegygyűjtött rengeteg növényéből még a lengyel Flora Polonica Exsiccata számára is jut. „1908-ban a szegedi Felsőbb Leányiskolához kerül. Hét évi szegedi tanárság (később a bevonult igazgató helyett az igazgatói teendőket is ellátja) után elfogadja a trencsényi Felsőbb Leányiskola igazgatói állását. Szeged nagyraihivatott kutatóját végleg

elveszti. De ő is elvesztette Szegedet, és felüdülésének egyetlen lehetőségét is: soha többé nem mehetett kedvenc virágai közé, mert az iskola elhanyagolt adminisztrációja az íróasztalhoz szögezte a kedvét vesztett kutatót. 1918-ban „valószínűleg sebesült és beteg katonák között szerzett fertőző csonttuberkulózis végez életével”.

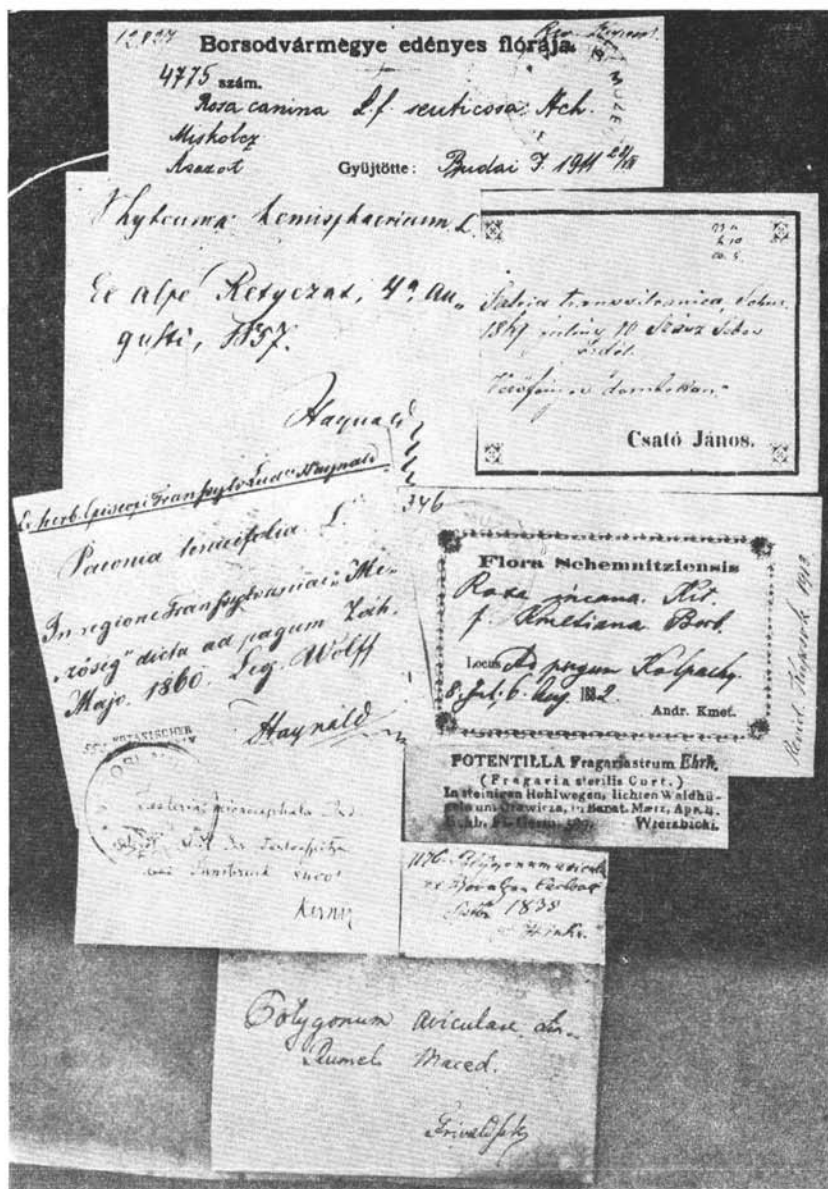
Szegedi anyaga még szegedi tanárkodása s múzeumi tevékenysége idején került a Kultúrpalotába. Egyéb, Felvidéken, Horvátországban gyűjtött anyagát is a szegedi múzeumnak adományozza. Erről számol be Czögler Kálmán Móra Ferencnek, az akkori igazgatónak 1918. júl. 29-i levelezőlapján: „... trencsényi muzealis misszióm befejeztével bátor vagyok arról referálni, hogy a szép és gazdag anyagot átvettem, már be is csomagoltam... Szegény Lányi Béla bal lábát térden alul amputálták. Benn voltam a kórházban nála”. Október 26-án bekövetkezik sajnálatos halála. Trencsényi sírja fölé tisztelői s barátai állítottak síremléket.

Főműve a „Csongrád megye flórájának előmunkálatai”, a Magyar Botanikai Lapok-ban jelent meg (XIII. évf. 6–9. sz., 1915. 237–275.). A teljes mű elkészítésében megakadályozta a halál. Erre vonatkozó kutatásai, s általában tudományos tevékenysége, szegedi működése idejére esik. Levelezésben állott a magyar flóra legjobb szakembereivel, s külföldi kutatókkal. A szegedi múzeum őrizi 58 lapból álló levelezésgyűjteményét, melyek tanúsága szerint kortársai sokat vártak tőle. Szívesen határozták, ellenőrizték ritkaságait, felajánlották a csere lehetőségeit s elismerően nyilatkoztak – sajnos „unicus”-nak – maradt tudományos beköszöntőjéről. Különösen sűrű levélváltás fűzte Degen Á., Jávorka S. és Gáyer Gy.-hoz, a külföldiek közül Anton Töpitzhez (Mentha szakértő a felsőausztriai St. Nikola a. d. Donauban). Jávorka szorgalmasan revideálja növényeit, exs. lapokat kér tőle. Gáyer többször is hívja dunántúli gyűjtőútjaira, Degen a londoni kongresszusról, a Schuler menedékházból, vagy bpesti állomáshelyéről küldi üdvözlő lapjait a „vidéki kutató”-nak. Moesz Gusztáv a harctérről panaszkodik neki, hogy „... messze estem a tudománytól, mikroszkóp helyett fegyver van a kezemben. Mikor fogja ezt a béke angyalkája kiütni kezemből?” Ugyancsak ő ösztönzi mykológiai kutatásokra is. Tudvalevő, hogy Lányit eleinte a virágtalanok érdeklik. Thuringiában sok virágtalan növényt, köztük gombákat, zuzmókat, mohákat gyűjt. (Anyaga a múzeum herbariumában ma is megvan s várja a szakkutatókat!) A többiek között levelezett Tuzson J., Filarszky N., Lengyel G., Wagner J., Zsák Z., Hulják J., Bányai J., Waisbecker A., Kupcsok S., Borsiczky Á., Bihari Gy., botanikusokkal, a nagyhírű, botanizáló szegedi főrabbival, Löw Immánnel, a hódmezővásárhelyi Bodnár Bertalannal, a stettini C. Müllerrel, stb.

Jó növénymegfigyelő, lelkiismeretes gyűjtő volt. Ő találta először az *Euphorbia maculata*-t a szegedi Vár-sétányon. Ugyancsak ő leli a *Rumex odontocarpus* és *pulcher* új hybridjét (Jávorka szerint *stenophylus* x *pulcher*!), a *Rumex szegediensis* Bihari-t, Nevét őrzik a *Mentha longifolia* var. *lányiana* Tpitz, valamint a herbariumban ugyancsak föllelhető *Rubus lányii* Kupcsok (M. B. L. IX. köt. 1910. 275 l.). Lányinak nem Szeged környékén gyűjtött növényei ma is földolgozatlanok.

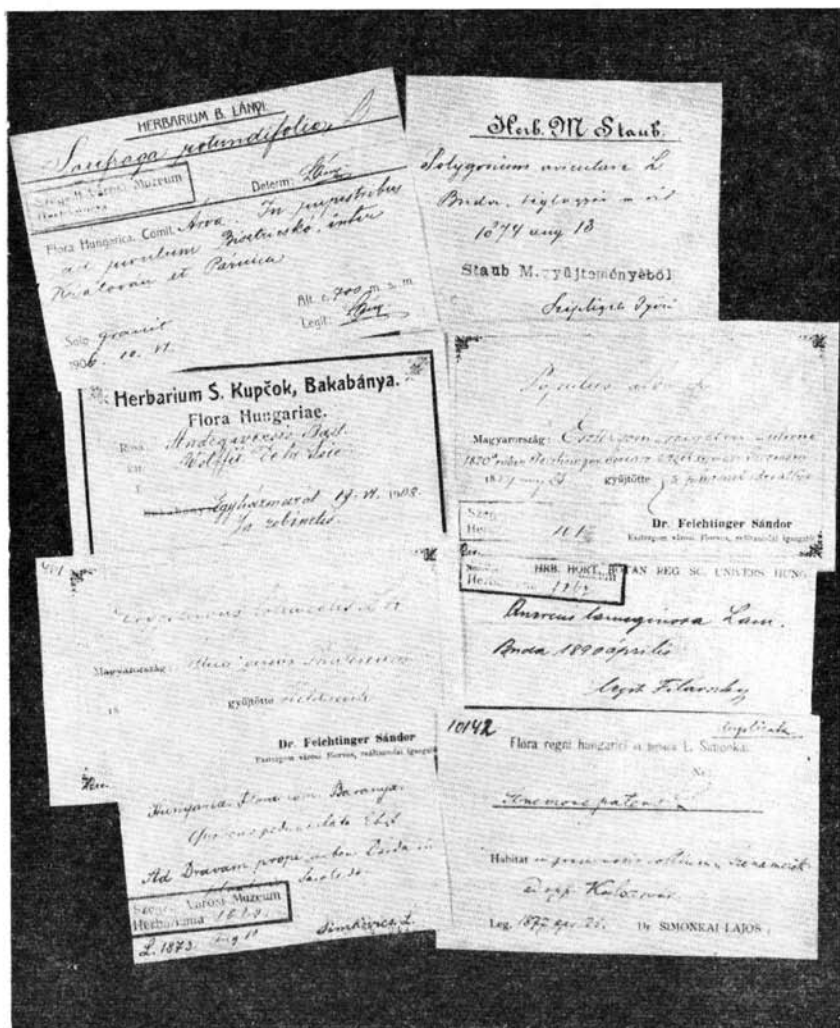
Ami a herbariumban levő régi, a környékről származó lapokat illeti, meg kell említenünk GRASSELLY LÁSZLÓ (1842–1926) helyi vaskereskedőt, aki fiatal korában szeretettel fordult a botanika felé s korában olyannyira divatos „miniature” herbariumot állított össze. Mintegy 100 lapból álló gyűjteményében gondosan praeparált, virágrészekre bontott növényei közt Szeged környéki, de más vidékről származó fajok is akadnak. Lelőhely nincs rajtuk, csupán az akkor használatos német növény-név. A gyűjteményt, amely 1856-ból származik, kiegészíti mintegy 14 préselt moszat,

Herbarium-címkék a gyűjteményben I.

Herbarium-címkék a gyűjteményben II.

kékszínű, keretes lapocskákra ragasztva. A gyűjteménynek inkább muzeális becse van. (1955-ben özv. Grasselly Károlyné ajándéka révén került a múzeumba.)

Egy másik régi gyűjtemény, VÁNKY JÓZSEF reáliskolai tanár 104 lapból álló gyűjteménye. Erről (nyilván később kerülhetett a múzeumba) Lányi Béla idézett munkájában nem tesz említést. A derék természetrajz tanár határozókönyve Hazslinszky, Willkomm, Maly vagy Gönczinek valamelyik munkája lehetett, mert egyik Poa (általában *Glyceria maxima*-nak határozott!) példányáról megjegyzi, hogy a határozókönyvekben nincs meg. 1880 augusztusában Csorván és a tanyavilágban, 1881 áprilistól augusztusig pedig Szegeden, ill. Újszegeden gyűjtötte növényeit. Gyűjteményének az az értéke, hogy feljegyzett néhány érdekes népies növénynevet: „szénamuhar“ (*Setaria glauca*, Szeged), „borsókás perje“, „fejes perje“ (*Poa bulbosa* és *compressa*, Szeged), „tyúkvakító“ (*Adonis aestivalis*, Hantháza), „kutyagolyó“ (*Solanum nigrum*, Hantháza), „rózsagerely“ (*Geranium sanguineum*, Szeged), „búgás kóró“ (*Sanguisorba officinalis*, Bojárhalom), „budza“ (*Sambucus*, Szeged), „farkas köröm“ (*Lotus siliquosus*, Hantháza).

Nem tudtam megállapítani, mikor s mily módon került a herbariumba J. V. Kovárs 200 lapból álló kollekcója. Valamennyi Bécs (Wien) és környékéről származik. A gyűjtési idő sincs feltüntetve a cédulákon.

THEODOROVITS FERENC erdőtanácsos 1899–1901–1903 években Királyhalma környékén gyűjtött. Gyűjtésének csak egy része kerülhetett a múzeumba, mert nincsen annyi, mint amennyit Lányi (275) munkájában felsorol.

Itt említem meg Lányi Béla bensőbb barátai közül KISS FERENC erdőtanácsost, a legnagyobb magyar erdészek egyikét, s CZÓGLER KÁLMÁNT, egykori gyűjtő társát és utódát a múzeum természettudományi osztályán. Mindkettőjük számos, homokról származó (Sövényháza, Alsó-Felső tanyavilág) növényét őrzi a herbarium, köztük az *Androsace maxima* budzsáki példányát, mely a cédula szerint mint Móra Ferenc gyűjtése került be az illatos, vadvirágos rétek szegedi kriptájába.

Ha igaz, hogy valamely herbarium tudományos értékét a benne levő revidéáló cédulák száma határozza meg, úgy elég, ha felsorolom, hogy gyűjteményünkben számos lapon Simonkai L., Degen Á., Jávorka S., Gáyer Gy. (*Aconitum*), Szabó (Knautia), Wagner J. (*Centaurea*), Rapaics R., Lányi B. (*Solidago*), Bihari Gy. (*Rumex*), Kupcsok S. (*Rubus*, *Rosa*), s a külföldiek közül Zahn (*Hieracium*), Murr, s A. Topitz (*Mentha*), H. Laus (*Rubus*) s még mások ellenőrző kézjegye található.

Nem céloim egyéb szegedi vonatkozású herbariumok ismertetése, csupán megemlítem nemrég elhunyt szaktársam, TIMÁR LAJOS gazdag gyűjtési anyagát. Néhány ezer Szeged környéki növénylap *saját gyűjtéséből* (1930-as évektől kezdve) a kolozsvári román egyetem növényrendszertani intézetében található. A volt Győrffy-intézet hatalmas herbariumának 1947-ben csak roncsait láttam. A mostani egyetemi gyűjtemény, nem utolsó sorban Bodroghköz Gy. szorgalmas gyűjtése révén, valószínűleg jelentős pótlást nyert.

**A Szegedi Múzeum növénygyűjtemény állománya
és gyarapodása 1909—1958. években**

	Vétel	Csere	Ajándék	Összesen
1. A Feichtinger-féle gyűjtemény az 1909. évi selejtezés után			4033	4033
2. Lányi Béla gyűjteménye 1909-ig			3112	3112
3. Magyar Füvek Gyűjteménye VII. fasc. A budapesti Vetőmagvizsgáló Állomástól	31			31
Állomány 1909. XII. 31	31		7145	7176
4. Lányi Béla gyűjtése 1901—11, 12—13—14—15. években			1007	1007
5. Theodorovics Ferenc, Kiss Ferenc, Móra Ferenc gyűjtése és adománya 1910—15			70	70
6. Csere Hulják Valértól, Nyárády E. Gyulától és a M. Nemz. Múzeumtól 1912-ben		382		382
7. Csere Gáyer Gyulától, J. R. Landmarktól, a M. Nemz. Múzeumtól (Flora Hung. Exsicc.), Degen Árpádtól, valamint Bányai János, Hulják János, Kupcsok Sámuelától és a Stettiner Botanisch. Tauschverein-től 1913-ban		836		836
8. Csere Wagner Jánostól 1914-ben		25		25
9. Csere a M. Nemz. Múzeumtól (Fl. Hung. Exs.) 1915-ben		300		300
9. Vétel Kupcsok Sámuelától, Prodan Gyulától s a M. Nemz. Múzeumtól (Fl. Hung. Exs.) 1913-ban	132			132
10. Vétel a m. kir. Vetőmagvizsg. Int.-tól (Magyar Sások I—II.) 1914-ben	140			140
11. Vétel Anton Topitztól (Menthotheca austrohung. I—II. fasc) 1915-ben	40			40
12. Vétel a M. Nemz. Múzeumtól (Fl. Hung. Exs. IV. fasc. és pótlás) 1917-ben	174			174
13. Ajándék Bihari Gyulától, J. Murr-tól, A. Topitztól 1913—14-ben			40	40
14. Trencsén megyei mohák és zuzmók. Czögler Kálmán gyűjtése: 1921. XII. 13, duplumokkal Lányi Béla Szeged környéki mohái, zuzmói, gombái és algái Egyéb gyűjtés (moha, zuzmó, gomba, alga) nem Szeged környéki Moha, zuzmó, gomba, alga exsiccata			262 185 224 145	262 185 224 145
Összesen: 1921. XII. 31-én	517	1543	9078	10 738

	Vétel	Csere	Ajándék	Összesen
A gyűjteményt 1917—1936-ig Czógler Kálmán kezelte s gondozta. 1936-tól kezdve úgyszólván gazdátlan volt, de állományában lényeges károsodás nem történt. Magam 1951-ben vettem át a gyűjtemény kezelését. Gyarapodás 1958. dec. 10-ig:				
15. A kimutatásban eddig nem szereplő J. v. Kováts féle herbarium (Wien és körny.)			200	200
Régi Szeged környéki s egyéb (Grasselly féle stb.) gyűjtemény. Muzeális példányok			330	330
Ugyancsak a kimutatásban nem szereplő Vánky féle herbarium (Szeged körny.)			104	104
16. Kolosváry Alice 1915-ös, Kolozsvár körny. gyűjteménye (aj.: Kolosváry prof. 1958)			81	81
17. Csongor Győző gyűjtése 1958-ig			2062	2062
18. Marián Miklós Somogy megyei gyűjtése (aj.: 1958)			763	763
19. Fenyőtoboz és száraz termés gyűjtemény (Czógler—Csongor gyűjtés)			570	570
Összes állomány 1958 dec.-ben	517	1543	13 188	15 248

Nagyobb növénynemzetségek a múzeum herbariumában:

Achillea	(62) lap	Peucedanum	(59) lap
Aconitum	(43) „	Phleum	(32) „
Allium	(73) „	Polygonum	(46) „
Arabis	(72) „	Potentilla	(119) „
Astragalus	(83) „	Pulsatilla	(40) „
Bromus	(68) „	Rosa	(156) „
Campanula	(116) „	Rubus	(136) „
Carex	(340) „	Ranunculus	(177) „
Centaurea	(93) „	Rumex	(40) „
Dianthus	(107) „	Salix	(107) „
Euphorbia	(144) „	Salvia	(40) „
Galium	(82) „	Saxifraga	(101) „
Genista	(71) „	Scirpus	(93) „
Gentiana	(77) „	Senecio	(70) „
Geranium	(71) „	Sesleria	(40) „
Hieracium	(183) „	Silene	(70) „
Juncus	(92) „	Stachys	(40) „
Leontodon	(200) „	Thymus	(40) „
Lathyrus	(73) „	Trifolium	(87) „
Luzula	(61) „	Veronica	(126) „
Mentha	(74) „	Viola	(106) „
Orchis	(60) „		

(Főleg Lányi Béla s a Stettiner Botan. Tauschverein cseréje révén került a gyűjteménybe számos növénylap, csaknem egész Európa területéről, sőt tengeren túlról is.)

- Andas J. W. (Ausztrália) 5
 Andenberg K. N. (Svédorsz.)
 Anderson A. P. (É.-Amerika)
 Aust C. (F. Ausztria)
 Baenitz C. (gyűjtő területe egész Európa, különösen Németország, bánáti területen Herkulesfürdő) 21
 Ballard C. A. (É.-Amerika) 2
 Barclay W. (Anglia)
 Bec L. (Franciaország.)
 Berger R. (Dalmácia) 2
 Best-Walter (Ausztrália)
 Bianor F. (Spanyolorsz.)
 Blanche H. (Franciaország.)
 Bordère (Franciaország., főleg: Pyreneusok) 61
 (köztük sok Hieracium)
 Borsiczky Á. (Franciaország.) 6
 Brevière L. (Franciaország.) 3
 Bruneau L. (Franciaország.) 4
 Bouchard (Franciaország., alpin növények) 31
 Bouteiller É. (Franciaország.)
 Campbell A. C. (Ausztrália)
 Cerult (Franciaország.)
 Chalon J. (Belgium)
 Chandler H. P. (É.-Amerika)
 Charbonnet J. B. (Franciaország., főleg Rubus-ok) 8
 Chassignac (Franciaország.)
 Cicioni G. (Olaszország.)
 Conill L. (Franciaország., főleg: Pyreneusok) 8
 Contejean (Franciaország.)
 Contempré J. B. (Franciaország.)
 Coraze E. (Franciaország.)
 Debeaux O. (Korzika)
 Delmat J. P. (Franciaország.) 2
 Dieudonné O. (Franciaország., péld.-ai Bordère, sőt Feichtinger gyűjteményében is!) 10
 Dobiasch F. (Horvátország.) 2
 Dolliner (Ausztria)
 Dörfler J. (Wien)
 Eggers H. (Németország.) 15
 Elias H. (Spanyolorsz.) 2
 Ericson (Svédorsz.)
 Farbach K. (Németország., Württemberg)
 Fibelkorn N. (Németország., K. Poroszország.) 8
 Fisher G. (Új-Mexico)
 Foletto A. (Olaszország.)
 Garnier J. (Franciaország.)
 Gäumann P. (Schweiz)
 Geheeb A. (Ausztria, Tirol)
 Gerken J. (Ausztria, Németo.: Rajnavidék) 3
 Goldschmidt M. (Németország.)
 Görz (Németország.: Brandenburg)
 Gross R. (Németország.: Bajorország.) 5
 Guadagno M. (Olaszország.: Nápoly) 4
 Håkanson C. (Svédorsz.) 5
 Hardy A. D. (Ausztrália)
 Hartman C. (Norvégia)
 Heider M. (Ausztria)
 Heintze A. (Svédorsz.)
 Huyllemin (Franciaország.)
 Imbault L. (Franciaország.) 3
 Ivolas J. (Franciaország.) 8
 Jahn J. (Csehország.) 8
 John St. (Ausztrália)
 Jordan (Franciaország.) 4
 Kalkreuth (Németország.)
 Kappel Fr. (Németország., Thüringia) 40
 Kindberg N. C. (Svédorsz.)
 Kozeil K. (Alpok)
 Krebs O. (Ausztria) 20
 Krieger (Dalmácia)
 Landmark J. R. (Norvégia, Dánia) 50
 Landmark D. (Franciaország.) 3
 Lager St. (Franciaország.)
 Laus H. (Csehország.) 22
 Legey (Franciaország.)
 Legrelle (Franciaország.)
 Lehmann A. (Németország.: Sachsen) 2
 Leonis Chr. (Görögország.)
 Ludwig A. (Németo.: Lotharingia) 2
 Machacek J. (Csehország.)
 Mairlot M. (Belgium) 2
 Maly K. (Bosznia)
 Martinis A. (Belgium) 2
 Mayer C. J. (Ausztria, Németo.: Bajorország.) 4
 Ménager (Franciaország.)
 Mulley (Olaszország.) 3

- Muran B. F. (Ausztria)
 Müller G. (Schweiz, fő gyűjt. ter.: Spanyolország) 57
 Müller O. (Ausztria)
 Müller R. (Németország: Sachsen)
 Neyraut E. J. (Franciaország.) 2
 Niederer Fr. (F. Ausztria) 9
 Niessen P. (Németo.: Rajna vidék)
 Palmér J. E. (Svédország.)
 Paul A. (Németo.: Braunschweig)
 Peipers A. W. (D. Tirol)
 Peschlow W. (Németország.) 17
 Petry H. (Palesztina)
 Petitmencin (Franciaország.)
 Petzy (Németország.: Elsass)
 Rawa M. (Németország.: Kelet-Poroszország.)
 Redinger K. (F. Ausztria) 2
 Reineck E. M. (Reineck & Imbault) (Franciaország.: Pireneusok, Németország.: Thüringen, Westfalen, Riesengebirge, Olaszország.) 16
 Rehsteiner P. (Schweiz: Jura hgys.)
 Renicell (Németország.: Weimar)
 Reverchon E. (Franciaország., Spanyolország., Algeria) 7
 Ross H. (Szcília)
 Rossi L. (Horvátország.: Fiume, Senj) 2
 Ruppert (Németország.)
 Sabransky H. (Ausztria: Steiermark) 5
 Schmattorsch M. (Csehország.)
 Schneller (Horvátország.)
 Schoppe (Németország.)
 Schott (Németország., Gerken J. herb.-ban)
 Schönach H. (Ausztria)
 Sherff E. E. (Anglia)
 Solla (Ausztria) 2
 Spindler G. (Németország.: Elsass) 3
 Stefani I. (Korzika) 2
 Steininger H. (F. Ausztria)
 Stelzhamer J. (Csehország.)
 Strich J. (Franciaország.) 13
 Steurer C. (Trieszt)
 Stribrny & Reinbeck (Bulgaria) 7
 Strobl J. (Franciaország.)
 Stuart C. (Ausztrália)
 Svestka & Suza (Csehország.)
 Toeverlein H. (Schweiz)
 Topitz A. (Ausztria, főleg Mentha-k.) 24
 Ullepitsch J. (Ausztria) 4
 Untchj K. (Ausztria)
 Vichet J. (Franciaország.)
 Vitou E. (Franciaország.)
 Voigtlaender W. (Németország.) 2
 Walter C. (Ausztrália) 2
 Williamson H. B. (Norvégia) 2
 Zahn J. (Csehország.)
 Zimmermann F. (Németország.)
 Zuschke H. (Csehország.)

Gyűjtők nevei a Feichtinger herbariumában:

BT = A bécsi Botanischer Tauschverein révén

- Abromeit (Németország.: Preussen)
 Alioth (Franciaország., Olaszország.: Comoi tó) 9
 Agenstierna C. (Finnország.)
 Ambloves L. (Franciaország.) 2
 Angelmaier (Ulm) BT
 Antheman A. (Franciaország.)
 Arcangeli (Olaszország.)
 Arndt (Németország.) BT 5
 Arnaud (Franciaország.) 2
 Ascherson (Silene longiflora pld.? lelőhely)
 Baur J. (Tirol)
 Bernard G. (Tirol)
 Bidarieux (Franciaország.)
 Birnbacher (Ausztria) BT
 Blanche H. (Schweiz) BT 2
 Bilimek BT 3
 Bohátsch (Buda, Pest) 5
 Bochkolz C. (Trier) 2
 Bolla J. (Pozsony) 2
 Bordère (Franciaország., Pireneusok) 30
 Borbás V. (Vésztfő, Alduna-Vaskapu, Dalmácia: Veglia sz.) 3
 Brancsik K. (Kárpátok) BT
 Brandis P. (Tirol)
 Braunstingel J. (Ausztria: Wels) BT 5
 Bulnheim O. (Ausztria, Németország.) BT 4
 Burchardt W. (Rügen sziget) BT
 Burle C. A. (Franciaország.) 2
 Burton W. (Anglia)

- Carlberg M. (Svédorsz.)
 Carron (Schweiz)
 Csató J. (Erdély: Cibinjézer, Skerisora,
 Szászsebes) 4
 Daenen P. (Francia Alpok) 2
 Delaunay (Franciaorsz.)
 Demand L. (Németorsz.: Westfalen)
 Dietz S. (Erdély)
 Dober (Ausztria)
 Dörner J. (Buda, Margitsziget, Szarvas, Kr.
 Szörény m.) 3
 Duftschmied BT
 Ebenhöch F. X. (Győr, Fertő tó, Koroncó)
 6
 Ebner (Ausztria) 2
 Elfman (Ausztria: Dél-tirol, Németorsz.)
 BT 11
 Engler A. (Németorsz.) BT 2
 Engelmann (Schweiz) BT
 Engelhardt V. (Ausztria: Steiermark,
 Triest) BT 4
 Eisemann (Ausztria: Tirol) BT
 Ettel BT
 Eupen 2
 Favre E. (Schweiz) 4
 Fábry J. (Rima Szombat)
 Feichtinger Elek (Ausztria: Krajna, Schnee-
 berg) 3
 Fraser (Anglia)
 Frivaldszky I. (Rumelia, Macedonia)
 Fürstenwärther (Ausztria: Steiermark)
 Gahmayer (Ausztria) BT
 Garion (Franciaorsz.)
 Gandoger M. (Franciaorsz.) 8
 Gossel (Gottl?) (Ausztria) 5
 Gouffroy de (Franciaorsz.)
 Grabmayer (Németorsz.: Bayern)
 Griewann (Németorsz.)
 Gross R. (Németorsz.: Preussen) BT 2
 Groves H. (Olaszorsz.: Firenze) 5
 Grundl I. (Magyarorsz., Franciaorsz.,
 Schweiz) 58
 Guichard J. (Belgium)
 Gussenbauer R. (Ausztria: Karinthia) BT 3
 Haersman (Ausztria)
 Halácsy J. (Ausztria: Wien, Baden,
 Schneeberg) BT 10
 Hartmann Fr. (Schweiz) BT
 Harz (Németorsz.: Bayern) BT 3
 Hatzi A. (Ausztria: Steiermark) BT
 Hazslinszky Fr. (Késmárk)
 Haussknecht (Németorsz.: Weimar) BT 2
 Haynald L. (Erdély: Retyezát, Mezőség) 5
 Hartman C. (Norvégia)
 Hegelmaier F. (Németorsz.: Potsdam) BT 4
 Heidenreich (Németorsz.: Preussen, főleg
 Salix-ok) BT 21
 Heldreich (Balkán) 3
 Heuser (Ausztria) BT
 Herrenkohl (Németorsz.) 5
 Hille F. (Németorsz.: Mainz, Göttingen) 3
 Hiller F. (Németorsz.: Stassfurt) 2
 Hinterhuber J. (Ausztria: Salzburg) BT 13
 Hofman (Ausztria: Tirol) BT 2
 Huguenin (Franciaorsz., Schweiz) 2
 Huter (Ausztria: Tirol)
 Illioth (Schweiz)
 Jabris P. J. (Franciaorsz.)
 Jacob B. (Németorsz.: Freiberg)
 Janka V. (Bánát, Kazánszoros, Borszék,
 Görögorsz.: Athos hegy, Egei tengerpart,
 Bulgária) 11
 Javrak L. (Favrat?) (Schweiz) 2
 Jerd Fr. gr. (Ausztria)
 Jirns B. (Csehorsz.)
 Josch E. (Ausztria) BT 12
 Juratzka J. (Ausztria) BT 2
 Kanitz Á. (Buda)
 Kastern N. (Kraina: Laibach)
 Kastropp G. (Ausztria) 3
 Keck K. (Ausztria) BT 4
 Keil (Csehorsz.) BT
 Kellner BT
 Kerner A. (Ausztria, Tirol, Krajna) 15
 Kesselmayr P. A. (Ausztria, Franciaorsz.:
 Nizza) 4
 Kindberg (Svédorsz.)
 Kloeber (Lengyelorsz., Galficia) BT
 Knebel (Németorsz.: Breslau)
 Kmet A. (Hont: Selmecbánya, Pozsony) 11
 Koernicke Fr. (Németorsz.: Preussen)
 Kovács J. (Wien) 2
 Kohlmayer (Ausztria) BT 2
 Krabler P. (Németorsz.: Pommern) BT 4
 Krzisch J. F. (Nyitra m., Liptó m., Tatra,
 Horvátorsz., Ausztria: Rax Alpok) BT 15
 Kuhnert (Németorsz.: Königsberg) BT 2
 Kunze O. (Németorsz.: Berlin)

- Kushof (Ausztria: Karinthia) BT
 Lacroix F. (Franciaorsz.) 5
 Lackonritz W. (Németorsz.: Berlin) BT
 Laforet (Franciaorsz.)
 Lagger (Schweiz) BT 10
 Lardy E. (Schweiz) BT
 Lavernelle O. de (Franciaorsz.) BT
 Lehman (Németorsz.: Hessen, Schweiz) 2
 Lerch (Schweiz) 2
 Levier E. (Franciaorsz., Olaszorsz.: Firenze) 3
 Léresche (Franciaorsz.) 4
 Lieve V. (Ausztria) BT
 Lobmayer (Olaszorsz.: Bozen) BT
 Luersen (Németorsz.: Bremen)
 Makowsky C. (Schweiz, Csehorsz.) 2
 Manganotti A. (Olaszorsz.)
 Marchesetti (Olaszorsz.)
 Marquardt C. (Németorsz.: Sachsen) BT 2
 Martner (Schweiz)
 Matz (Esztergom)
 Mayendorf N. (Ausztria) BT
 Merdath (Ausztria: Triest)
 Menyhárh L. (Kalocsa) 3
 Meyer Th. (Ausztria, Dél-Tirol) BT 3
 Millaod BT
 Morandel (Ausztria: Tirol)
 Monheim V. (Németorsz.: Aachen) BT
 Morthier (Belgium)
 Mortner (Schweiz)
 Motelay L. (Franciaorsz.)
 Müller R. (Németorsz.: Sachsen, Pommern, Szilézia) BT 6
 Müller (Buda)
 Oberleitner (Ausztria) BT 15
 Ordinaire (Belgium)
 Paalzon (Németorsz.: Brandenburg)
 Pancic (Szerbia) 5
 Pantocsek J. (Hercegovina-Montenegro, Trebinje) 7
 Papon H. (Franciaorsz., Schweiz) 10
 Patel BT
 Patze C. A. (Németorsz.: Königsberg) BT
 Paulzov (Németorsz.: Brandenburg)
 Pech (Pest)
 Peller (Dalmácia) 2
 Petry (Németorsz.: Elsass)
 Pfaff W. (Ausztria: Tirol) BT 7
 Pflumer (Németorsz.: Hannover)
 Pichler K. (Ausztria, Olaszorsz., Belgium) BT 5
 Pichler & Pittoni (Ausztria: Tirol) 5
 Pichler Th. (Ausztria: Fiume)
 Pitter (Dalmácia) BT
 Pittoni J. C. (Ausztria: Steiermark, Tirol) BT 16
 Pokorny (Ausztria)
 Posch (Ausztria: Klagenfurt)
 Puger (Franciaorsz.: Savoya)
 Rabitz (Németorsz.: Königsberg)
 Rastern N. br. (Ausztria: Kraina) 7
 Rauchkator BT
 Rauscher (Ausztria: Linz) BT 4
 Reuss A. BT
 Rehsteiner P. (Schweiz: Jura) 2
 Résély (Csallóköz: Somorja, Karlsbad) 13
 Richter L. (Növénycsere egyesület Bpest, Buda, Németorsz.: Preussen, Lengyelorsz.) 12
 Rigo (Olaszorsz.) 2
 Roberti (Olaszorsz., Istria) 2
 Roemer C. (Belgium, Moravia) sok Hieracium! 63
 Roth A. (Ausztria: Tirol) BT
 Sardagna M. (Ausztria: Tirol) BT
 Schemmann W. (Németorsz.: Westfalen)
 Schimann (Ausztria: Wien)
 Schlickum (Németorsz.: Koblenz) 8
 Scheppegg C. (Németorsz.: Berlin) BT 2
 Schlegel (Alpok)
 Schlet (Svédorsz.)
 Schlosser J. C. (Horvátorsz.)
 Schmidt (Németorsz.: Bayern) BT
 Schmieltgen G. (Németorsz.: Thüringen)
 Schreiber M. (Olaszorsz.: Bozen) 2
 Schmuck (Ausztria: Tirol) BT
 Schuman (Ausztria: Wien)
 Schweizer F. (Alpok)
 Sekera (Csehorsz.) BT
 Simkovics—Simonkai L. (Buda: Sashegy, Pest: Gubacs, Füred, Harsány h., Déva: Decebal h.) 14
 Smith A. M. (Horvátorsz.: Fiume, Dalmácia: Veglia sz., Carniolia: St. Peter) 30
 Sommier (Olaszorsz.)
 Sonklar C. v. (Ausztria) BT 3
 Spreitzenhofer G. C. (Ausztria: Tirol)
 Strich J. (Franciaorsz.) BT 4

- Szontagh M. (Árva m.)
 Tauscher Gy. (Csepelsziget: Tököl) 7
 Thiel P. D. (Csehorsz.) BT
 Thielens A. (Belgium) 21
 Tommasini M. (Ausztria: Triest) BT 7
 Tourles (Franciaorsz.)
 Thévéneau A. (Franciaorsz.) 54
 Uechtritz (Németorsz.: Breslau) BT 10
 Veselsky BT 3
 Vinebel (Németorsz.: Breslau) BT
 Vitou E. (Franciaorsz.)
 Voiglaender W. (Németorsz.: Pfalz) BT
 Waldmüller (Ausztria: Tirol) BT
 Walther (Ausztria) BT
 Walzold (Németorsz.: Szilézia)
 Weiss Em. (Ausztria: Wien) BT
- Wierzbicki P. (Oravica) 3
 Wiesbaur S. J. (Ausztria: Wien) 11
 Winkler M. (Csehorsz.) BT
 Wirtgen (Belgium) 2
 Wirtner (Csehorsz.: Brno)
 Wirth M. (Németorsz.: Szilézia) BT 3
 Wolf E. O. (Ausztria, Schweiz, Francia-
 orsz.) 20
 Wolf F. O. (Schweiz) 13
 Wolff G. (Erdély) 3
 Wolfner W. (Ausztria)
 Zelenka J. BT 2
 Zeller R. (Ausztria) BT 3
 Zimmermann H. (Moravia)
 Zollinger (Ausztria) BT
 Zollmayer (Schweiz) BT

A Flora Hungarica gyűjtői s gyűjtőterületük a szegedi múzeum herbariumában:

(Flora Hungarica Exsiccata. Sectio Botanica Musei Nationalis Hungarici. Budapest.

Magyar Füvek Gyűjteménye. Kiadja a bpesti m. kir. áll. vetőmagvizsgáló állomás.

Magyar Sásfélék, Szittyófélék, Gyékényfélék és Békabuzogányfélék gyűjteménye. Kiadja a bpesti m. kir. vetőmagvizsgáló állomás. Ezenkívül duplumok a bpesti tudományegyetem növényrendszertani intézete herbariumából, eredeti és duplum lapok alább felsorolt gyűjtők anyagából.)

Lelőhelyeknél a herb. cédulán található helynevet vettem figyelembe. A gyűjtőhelyek tekintetében a lehető teljességre törekedtem a múzeum herbariumának megalapítói, Feichtinger Sándor és Lányi Béla anyagát illetően. Nem közlöm Lányinak Szeged környékére vonatkozó adatait, melyek idézett munkájában 1915-ben (MBL XIII. évf. 6—9. sz.) napvilágot láttak.

Rövidítések: Exs. = Exsiccata lapok. A gyűjtő neve után levő szám a herbariumi lapok mennyiségét jelzi.

Andrasovszky J. 6 Bpest környéke, Szentendre: Stara voda v., Villány: Harsányi h., Magas Tátra, Bélai havasok, Erdély: Háromszék-Komollói nyir. Exs.

Baán L. 9 Bpest környéke, Kassa. Exs.

Barth J. 230 Erdély: Nagyszeben=Hermannstadt, Brassó=Kronstadt, Sellenberk=Schellenberg, Szászsebes=Mühlbach, Vízakna=Salzburg, Szenterszebet=Hammersdorf, Hohe Rinne, Götzberg, Zood v., Kereszténysziget=Grossau, Nagy-Apold=Grosspold, Felek=Freck, Resinár, Talmács, Szeliste, Kakova, Vöröstoronyi szoros, Kisküküllő: Hosszúaszó=Langenthal. Exs.

Bányai J. 90 Erdély: Abrudbánya, Verespatak, Gyalui havasok, Vulkán hágó, Detunáta, Nemere h., Szt. Anna tó, Torjai Büdös.

Bäumler J. A. Exs.

Bernátsky J. 6 Nyírség, Versec.

Bihari Gy. 20 Főleg Rumex-ek! Vésztó, Nagyvárad, Erdély: Kolozsvár, Malomvölgy, Szamosfalva, Szováta, Árva: Kralován, Babia Gora (Péterfi Mártonnal).

Bogsch S. Bélai havasok.

Borbás V. 10 Bpest: Pismány h., Kiskunfélegyháza (Richter A-al), Liptó: Liptóújvár.

Boros Á.: 7 Rákospalota: Alag, Dömös, Villány: Harsány h., Somogy: Baláta tó, Vas: Borostyánkő. Exs.

Borza S. 3 Erdély: Torda-Aranyos, Szt. Mihály. Exs.

Brancsik K. Trencsén m.

Budai J. 203 Főleg Rosa-k és Rubus-ok! Borsod m., Bükk hegység: Miskolc, Diósgyőr, Szinva p., Kisgyőr, Keresztes Nyárád, Tapolca, Görömböly, Lillafüred, Alsó- és Felső-Zsolca, Mezőcsát, Nagykőmázsa, Edelény, Nyékládháza. Exs.

Butujás Gy. 14 Kolozsvár környéke: Szénafüvek, Plecska, Mezőtőhát, Királydomb. Exs.

Csongor Gy. 2062 Sok Leontodon! Gyűjtőterülete nagy vonalakban: Tisza hazai szakasza, Szeged és környéke, Fehértó, Alsó- és Felső Tanyavilág homokterületei, Zsombói erdő, Sopron és környéke, Mátra hegység. Mint a Soó-iskola tagja, Soó R. irányításával: Debrecen és környéke, Nyírség, Budai hegyek, Kolozsvár és környéke, Mezőség, Székelyföld.

Degen Á. 397 Bpest környéke: Gellért h., Rózsadomb, Farkasvölgy, Széchenyi h., Máriaremete, Zugligeret, Sváb h., Hárs h., János h., Lipótmező, Duna-part, Újpesti sziget, Római fürdő, Rákos, Rákos patak, Rákosmező, Soroksár, Kőbánya, Kispest, Soroksár-Molnársziget, Kispest-Cséry telep, Erzsébetfalva, Pestszentlőrinc, Pestszentiván, Pusztaszentmihály, Pest-szentendre, Pilisszentkereszt, Pilisszentiván, Pomáz-Kőhegy, Nagyszénahegy, Csepelsziget, Szigetszentmiklós, Izbég.

Esztergom—Dorog, Tatatóváros, Fertő tó, Baranya: Villány, Zala: Szentgyörgy h., Nagykovács: Nagyerdő, Szolnok: Pusztacseleg, Kunszentmiklós, Püspökladány-Szentágota, Tápiógyörgye, Heves: Sárhegy.

Gömör: Rozsnyó, Liptó: Klak h., Magas Tatra: Csorba tó,

Szerém: Kamenica-Irig,

Deliblat: Rosiane kút (Wagner J.-al),

Krassó-Szörény: Kukujoval, Trikule, Bázias, Herkulesfürdő, Orsova: Kazán v., Gradska, Kazánszoros (a *Cardamine longirostris* loc. class.-al), Plavisevica, Verciorova,

Brassó: Cenk h., Weldenbach, Bucsecs, Schuler, Rustani,

Fogaras: Krepatura,

Csík: Balánbánya, Nagybagyás, Öcsém, Egyeskö, Tusnád, Büdöshegy,

Radnai hav.: Korongyis,

Beszterce-Naszód: Craciunel, Rotunda, Ünökő,

Torda-Aranyos: Pietra Struncu, Torda, Alsó-Fehér: Csombord.

Velebit hegység—Horvát tengerpart: Fiume, Martinscica, Tersatto, Belvedere h., Mte Marian, Lapad, Brusanje, Gracac, Baricevic, Ostarija, Visocica, Carlopago, Zengg.

Németorsz.: Grohowitz. Exs.

Degen & Flatt K. 13 Bpest és környéke: Hármashatárhegy, Duna-part, Demirkapu, Esztergom: Pilishegy. Exs.

Degen & Lengyel G. 5 Kisszénás, Pilisszentiván, Szabadszállás, Jászkerkegyház, Bátorliget, Gömör: Jólész, Torda-Aranyos: Ordenkusa, Dalmácia. Exs.

Degen & Lengyel & Zsák Z. Csíki havasok: Nagybagyás.

Degen & Kümmerle J. B. & Lengyel. Pilisszentiván.

Degen & Földváry D. Kispest: Cséry telep. Exs.

Dietz (Mágocty) S. Gyalui havasok.

Dobiasch F. 9 Horvát tengerpart: Velebit, Senj, Scoglio sz., Ostarija. Exs.

Feichtinger S. 2560 (A gyűjtőhelyeket időrendi sorrendben közlöm. Az egyes földrajzi nevek mai hovatartozását illetőleg Feichtinger idézett munkáját vettem alapul.)

1835: Buda: Disznófő.

1836: Pest: Városliget, Váci temető, Rákos, Buda: Sashegy, „Wolfsthal“.

1837: Pest: Városliget, Buda: Svábhegy, Sashegy, Hidegkút, Esztergom: Szamarhegy.

1838: Pest: „Stadtwäldchen“, Buda: Császárfürdő, Svábhegy, Sashegy, „Blocksberg“, E: (a továbbiakban Esztergom) Szamárhegy, Cserepesi erdő, Komárom: Agostyán, Bars: Nagy Salló, Nyitra, Karinthia: Heiligenblut.

1839: E: Csév, Bábszky hegy, Bánáti havasok.

1840: Budai hegyek (Sashegy, Gellérthegy) „Türkenschanze“ Bánáti havasok, Slavonia: Brod.

1841: „Buda“, Esztergom, (pontosabb jelölés nélkül!)

1842: Pozsony.

1843: Esztergom, E: Vár, Feichtinger-út, Tát, Szamárhegy, Strázsa hegy, Esztergom sziget, Vaskapu, Párkány, Párkányi temető, Hont: Helemba.

1844: Esztergom, E: Cserepesi rét és erdő, Strázsa hegy, Szt. György mező, Esztergom sziget, Kenyérmező, Kétágú hegy, Baranyai rét, Fehér kőhegy, Kesztlőc, Szőlgyén, Kőhídgyarmat, Vaskapu, Tokod, Bikol, Kis Léva, Kövesd, Zala: Mura-Szt. Lélek.

1845: E: Bikol, Vaskapu, Kesztlőc, Komárom: Szt. György, „Füred“.

1846: Esztergom, Dorog.

1848: Júniusban Kárpátok: Blumengarten, Augusztusban Gömör: Helpa, Zavadkai kő, Liptó: Kriván.

1850: E: Vaskapu.

1851: Esztergom, Ausztria: Salzburg, Salzach, Semmering, Triest, Schweiz: Rigi hegy, Bellinzona, Lugano.

1852: Hont: Helemba, Szokolya.

1853: Esztergom, E: Szt. György mező, Vaskapu, Kőhídgyarmat, Kéménd, Kapitány-sziget.

1854: E: Strázsahegy, Szamárhegy, Hont: Helemba.

1856: Esztergom, E: Vaskapu, Muzsla, Nyerges-Újfalu, Sintér rét, Csolnok: Kálvária hegy.

1857: Esztergom, E: Szt. György mező, Várhegy, Szamárhegy, Strázsahegy, Vaskapu, Szarvas hegy, Barátkút, Vállaskút, Bikoli erdő, Csenke puszta, Huta, Pilishegy, Gerecse hegy, Piszke, Süttő, Tát-Mogyorós, Tokod, Csolnok: Kálvária hegy, Párkány: Istenhegy, Komárom: Tardos, Veszprém: Halimba, Hont: Helemba, Kövesd, „Zamárd hegyi tó“, Pozsony: Nyáros-sziget, Zólyom: Fehérkő hegy, Mogyoród, Wien: Práter tava.

1858: Esztergom, E: Lázkereszt, Csév, Fehérszikla, Vaskapu, Szt. György mező, Cserepes, Muzsla, Kesztlőc, 300 garádics erdő, Pilishegy, Hutta, Párkány, Kirva, Dömös „ad domos“, Bajnai Órhegy, Csolnok, Búcsi Órhegy, Leányvár, Szt. Lélek, Úny, Dorog, Tokod, Komárom: Baj, Kecskéd, Kócs, Agostyán, Duna Almás, Tárkány, Tata, Sári Sáp, Somogy: Magyaros, Hont: Kövesd, Vas: Tömördi puszta, Poroszorsz.: Königsberg.

1859: Esztergom, E: Palotahegy, Cserepesi téglaház és erdő, Táti út, Csév, Pilishegy, Kétágú hegy, Dömös, Babel hegy, Táti sziget, Kesztlőc, Ebed puszta, Bajai Órhegy, Vaskapu, Pilis-Marót, Újfalusi sziget, Somberek, Nána, Muzsla, Tokod, Komárom: Szőny, Nyáras-Körtvélyes-Dunasziget.

1860: Buda: Sashegy, Budakeszi, Pest: Rákos, Soroksár, Csömör, Szentendre, Esztergom, E: Basaharc erdő, Pilishegy, Dorog, Vaskapu, Felsősziget, Kesztlőc, Fehérkőhegy, Nyergesújfalu, Strázsahegy, Cserepesi rét, Bajnai Órhegy, Lábatlan, Bajót, Pilis-Marót, Szamárhegy, Kenyérmező, Dömös, Dág, Szt. Tamási téglaház, Annavölgy, Vadállókövek, Bajtai hegy, Komárom: Udvard, Kéthely, Ács, Diósvölgy, Hont: Helemba, Csákhegy, Mária Nosztra, Nyitra: Érsekújvár, Moson: Magyaróvár, Krajna: Grossgellenberg, Olaszorsz.: Monfalcone, Schweiz: Lugano, Rhone gletscher, Németorsz.: Rügen sziget. Horv. orsz.: Eszék.

1861: Esztergom, E: Kenyérmező, Hamvaskő, Öregtő, Szt. Györgymező, Csév, Kőhídgyarmat, Bajna, Dorog, Strázsahegy, Muzsla, Hont: Helemba, Németorsz.: Schweringen.

1862: Esztergom, E: Hegyfarok erdő, Szt. György mező, Csév, Diósvölgy, Kétágú hegy, Cserepes, Szamárhegyi rét, Marót, Pilishegy, Vaskapu, Nyerges-Újfalu, Bikol, Csolnok, Téglaház, Dorog, Muzsla, Búcs, Vár-oldal, Nagy-Sáp, Párkány, Hont: Kövesd, Helemba, Ausztria: Gaststein, Marchfeld.

1863: Esztergom, E: Nánai berek, Strázsahegy, Bajnai út, Pilishegy, Pilisszt.-kereszt, Teknyősi malom, Szarkás hegy, Primásmajor, Sátorkő, Lábatlan, Hont: Letkés, Galla hegy.

1864: Esztergom, E: Pilishegy, Gerecse hegy, Dorog, Szt. Lélek, Kesztlőc, Csév, Sas-hegy, Hatvan, Gyöngyös: Sárhegy, Szolnok: Zagyva part, Erdély: Nagyvárad, Marosvásárhely, Bánffyhunad, Tordai hasadék, Déva vára, Sebes, Kolozsvár, Szováta, Kossovica, Petrosény, Liptó: Koritnyica.

1865: E: Strázsahegy, Dorog, Pilis, Szt. Lélek hegy, Csolnoki Kálvária hegy, Zólyom: Hermánd.

1866: Esztergom, E.: Vaskapu, Tokod, Somberek, Kisbér, Nyerges-Újfalu, Komárom: Kéthely, Hont: Helemba, Börzsöny hágó, Felső Ausztria: Wels.

1867: Esztergom, E: Vaskapu, Esztergomi sziget, Pilis-Marót, Dorog, Szolnok, Mátravidék: Markáz, Sár, Sárhegy, Saskő, Kékes.

1868: Esztergom, E: Sátorkő.

1869: Buda: Gellérthegy, Budaörs, Esztergom, E: Dorog, Balatonfüred, Somogy m., Zala: Keszthely, Erdély: Nagyvárad-Pecec patak, Nagyszeben, Nagy-Apold, Horv. orsz.: Grobnik, Fiume-Tersatto, Volosca, Kálvária hegy, Abbazia.

1870: Buda: Gellérthegy, Visegrád, Esztergom, E: Vaskapu, Mogyorós, Dorog, Szamárhegy, Nyerges-Újfalu, Marót, Strázsahegy, Fejér: Ercsi-Rác Szt. Péter, Kalocsa-Fogtő, Torontál m: Csajkások kerülete, katonai határőrvidék, Káty, Goszpodince, Nagyikinda, Bács-Bodrog: Újvidék, Tittel-Lőszhegy, Krassó-Szörény: Lapusni v., Oravica, Csiklova, Lugos, Bázias, Orsova, Erdély: Csucs, Horv.orsz.: Fiume, Probnik, Zeng, Volosca.

1871: Esztergom, E: Szt. György mező, Dorog, Cserepesi téglaház, Kesztlőc, Perje hegy, Arad: Nánai hegy, Sólymos vár, Szilágy: Perje-Tusza, Csucs-Csizér, Szolnok-Doboka: Tasnád, Érmellék: Gencs, Szilágy: Mojadi rét, Szakácsi erdő, Szilágysomlyó, Maros-Torda: Kelemenfelke, Erdély: Meszes hágó, Csucs, Királyhágó-Feketető, Krassó-Szörény: Mehádia, Schweiz: Pilátus, Rhone-gletscher.

1872: Pest, E: Bajna, Dorog, Komárom: Gyermelj, Szilágy: Szakácsi, Erdély: Csucs, Feketető, Nagy-Küküllő: Mihályfalva, Hunyad: Hátszeg, Sárkány, Cetate bole, Hátszeg-Váralja, Krassó-Szörény: Mehádia, Retyezát, Zenoga tó, Bánát: Ruszka Alpok, Lunkány, Szászsebes, Ausztria: Puchberg.

1873: Pest: Borosjenő-Csúcshegy, Velencei hágó, Pécs, Nyitra: Naklate hegy, Ugocsa: Halmi, Thlusti hegy, Nagyszőlős, Kobola hegy, Ung: Stawna, Nyevicske, Szinnai kő, Tarnafürdő, Kemence, Zemplén: Homonna, Beregszász, Rákospalota, Debrecen, Erdély: Csucs, Krassó-Szörény: Plavisevica, Bánát: Ursului hegy, Alsó-Ausztria: Schneeberg, Schweiz: Genf.

1874: E: Szt. Lélek, Csolnok, Csepelsziget, Ugocsa: Halmi, Hódos hídja, Egresi mocsár, Csedregi rét, Salánk, Hidvég, Tarnai rét, Kőkönnyősd, Bábonny, Barátvíz, Ung: Stawna, Kis Beszkidek, Kemence, Tur folyó, Máramaros: Huszt.

1875: Esztergom, E: Csenke, Fejér: Ercsi, Nyerges-Újfalu, Zemplén: Szbugya-Hrabóc, Papina, Homonna, Vidrány, Jeszenő, Agyidóc, Selmec: Szt. Háromság hegy, Szitnya hegy, Ung: Szinnai Kőhegy, Lupkov, Galícia: Bukovszky Polonina.

1876: Bpest: Orczy kert, Buda: Gellérthegy, E: Kesztlőc, Szeged: Tiszapart, Hont: Csabrágh vár, Királyháza, Szitnya hegy, Bánát.

1877: E: Hideglelős kereszt, Piszke, Zala: Kapornak.

1879: E: Nána, Szt. György mező, Ung: Ungvár, Ugocsa: Tarna, Salánk, Krajna: Laibach.

1880: E: Dorog.

1883: Esztergom, Hont: Helemba.

1884: Esztergom.

1885: Esztergom, E: Cserepes hegy, Libád.

Filarszky N. 431 Bpest és környéke: Gellérthegy, Aquincum, Farkasvölgy, Lágymányos, Kamaraerdő, Budafok, Budafok-Kistétény, Piliscsaba, Pilisszt.íván, Sződ. Vác: Nagyszál, Nagymaros: Fehér hegy, Esztergom: Dömös, Dobogókő, Nógrád-Verőce: Morgó hegy, Fertő tó, Újpest: Szúnyogsziget, Balaton: Révfülöp.

Bars: Vihnye, Szomolnok, Selmezbánya, Szitnya-hegy, Liptó: Rózsahegy, Szepes: Russbach, Késmárk, Ichrik hegy, Káposztafalu, Iglódfüred, Al. Tátra: Királyhegy, M. Tátra: Menguszfalvi v., Hinczó tó, Matlárháza, Hömlokos, Zöldtő, Bélaí havasok, Bélaí nyereg, Máramaros: Hoverla. Horv. orsz.: Fiume, Nagy Kapela, Crkvenica. Exs.

Filarszky & Jávorka 68 Pilisszt. Iván (az Alyssum conglobatum loc. class. a!) Máramaros: Borsabánya, Csiszla v., Nagy Pietrosz, Bánát: Herkulesfürdő, Damugled. Exs.

Filarszky & Kümmerle 87 Bpest és körny.: Hármashatárhegy, Hűvösvölgy, Farkasvölgy, Csepelsziget, Káposztásmegyer, Pilisszt. Iván.

Fejér: Meleghegy, Veszprém: Bakonybél, Herend, Vas: Borostyánkő, Kecskemét: Bugac, Hortobágy, Gömör: Murányi fsík, Dobsina, Szepes: Iglófüred, (Szurák J.-al) Al. Tátra: Királyhegy, M. Tátra: Greiner.

Kr.Szörény: Allion hegy, Orsova, Herkulesfürdő, Horv.orsz.: Ogulin-Klek (Moesz & Kümmerle), Lika Krbava: Senj, Carlopago, Ostarija, Crkvenica.

Filarszky & Moesz Bpest és körny.: Liptó: Chocs.

Filarszky & Kümmerle & Moesz Horv.orsz.: Ogulin Exs.

Filarszky & Szurák Pienninek, Szepes: Iglófüred. Exs.

Flatt K. 33 Bpest és körny.: Aquincum, Zugliget, Hárshegy, Rákos, Rákospatak, Kispest, Soroksár (Thaisz-al), Albertfalva, Pusztasz. Lőrinc, Szemlőhegy, Esztergom. (gyűjt. Thaisz-al, Degen-el).

Gáyer Gy. 59 Bpest és körny.: Zugliget, Dunántúl: Szombathely, Kőszeg-Óház, Szt. Gotthárd, Sághegy, Celldömölk, Kiscell, Borostyánkő, Vas: Ondód, Sárvár: Holt Rába, Esztergom: Kovácspatak, Komárom: Ógyalla, Pozsony: Szt. György, Gyöngyös-Szöllős. Brassó: Cenk hegy, Kisfüggőkő, Dalmácia: Risano, A. Ausztria: Payerbach, Rax Alpok.

Greguss P. & Wagner J. Lika Krbava: Korenica.

Grundl I. (l. Feichtingernél is!) Pilis hség, Hont: Helemba, Kr. Szörény: Szvinica (Janka V.-al), Damugled, Horv. orsz.: Fiume, Spalato.

Győrffy I. 7 Kolozsvár és körny., Magyaránás, Szolnok-Doboka: Csege-Hódostó, M. Tátra: Bélaí havasok, Hátsó Mészárszék, Stierberg. Exs.

Haynald L. Vecseháza, 1833.

Heuffel J. (Pancsova (Ajuga Laxmanni).

Hollós L. 5 Nagykőrös: Pálfája, Szekszárd. (Néhány pld. a Déchy M. féle kaukázusi exped.-ből).

Hulják L. 161 Borsod: Kisgyőr, Bélépátfalva, Hámor, Bükk hség: Csermely hegy, Nagyhegy, Percesbánya, Szinva völgye, Szinva forrás, Óhuta, Bélkő, Tarkó, Diósgyőr, Gömör, Gömör-Szepesi Érc hség: Várhegy, Szádelői v., Murány, Nógrád, Kassa, Turóc: Blatnica, Liptó, Liptói havasok: Sivy vrch-Biela Skala, Nagy Fáttra, M. Tátra: Koprova v. Exs.

Jávorka S. 90 Bpest és körny.: Gellérthegy, Farkasrét, Budaörs: Törökugrató, Csíki hegyek, Tétényi fsík (Kümmerle-vel), Rákos, Erzsébetfalva, Nagymaros, Tiszabogdány (Jablonszky-val), Beregkisalmás, Máramaros: Csorna Hora (Jabl.-val), Árva: Zuberec (Jabl.-val), Stara Polena (Jabl.-val), Szatmár: Nagybánya, Erdély: Piski: Aranyi hegy, Kovászna, Hunyad, Retyezát: Szurduk, Petrozsény, Cändetul h., Fogaras: Királykő, Csík: Egyesekő, Kr. Szörény:

Allion hegy, Dunatölgyes, Naszádos-Óasszonyrét, Herkulesfürdő, Kazánszoros, Orsova (Szurák-kal), Bázias, (Timkó-val), Szerém: Beocsin, Fruska Gora, Rakovac, Dalmácia: Arbe sziget. Exs.

Holuby J. Trencsén: Bóssác.

Károlyi A. 27 Somogy: Örtilos, Zákány, Pogánysz. Péter, Balatonmária.

Kocsis J. 5 Bpest és körny.: Guggerhegy, Farkasvölgy, Rákos, Velevit hsg.

Kovács F. 9 Óbecse, Ferenc csatorna. Exs.

Koszilkov J. 5 Bpest körny.: Széchenyi hegy, Rákospalota, Alsó- és Felső-Rákos. Exs.

Kotschy Th. Bucsecs, 1850.

Kozma D. Háromszék: Dálnok. Exs.

Kurimay M. 2 Brassó: Cenk Exs.

Kupcsok S. 201 (főleg Rosa-k és Rubus-ok!) Hont: Bakabánya, Bát, Sajóréde, Zólyom: Breznóbánya, Bács: Piros, Szerém: Karlovci, Szlankamen, Titel, Újvidék, Ausztria: Tirol (Sabranszky-val).

Kümmerle J. B. 83 Bpest és körny.: Máriaremete (Timkó-val), Erzsébetfalva, Pilisszentiván (Jávorka-val), Zala: Szt. György hegy, Gulács, Fejér: Csákvár (Timkó-val), Nadap, Nagymaros (Szurák-kal), Radna-Borberek, M. Táttra: Vaskapu, Fehérpatak, Kis Tarpataki v. (Timkó-val), Erdély: Balánbánya, Horv. orsz.: Fiume, Fuzine, Belovar-Körös: Kalnik hegy, Zengg, Lukovo, Sugarije, Ogulin, Kozjak-Alan, Stirovaca, Albania. Exs.

Lányi B. 1737 (Csongrád megye területén, főleg Szeged környékén gyűjt az 1902—3—4—5—6—8—9—10—11—12—13—14 és 1915-ös években).

1894: Tirol: Roncegno IX. 3.

1897: Budaörs (Szabó Imrével) VIII. 25.

1898: Hont: Berencsfalu (Kmet Andrással) V. 16., Dobsinai jégbarlang VIII. 31, Poprád IX. 2.

1899: Szepes: Hernád szoros V. 17, Igló V. 24, VII. 7, Hont: Berencsfalu (Kmet-el) VIII. 26.

1902: Poprád IV. 20, Kolozsvár: Plecska v. IV. 24, Hója IV. 28, Törökvgás, Fellegvár V. 20, 24, Hont: Berencsfalu (Kmet A.-al) VI., Gömör: Dobsina VII., 2, 19, Popova hegy, Sztracena sziklakapu, Virágvölgy VII. 19, Szepes: Barlangliget, Zöldtó VII. 26, Poprádi tó, Bélai havasok: Rézakna v. VII. 26, 29, Pozsony: Grinád VII—VIII—IX (Pósch Károlyal).

1903: Innsbruck IX., Arad IX.

1904: Thüringia: Kanitzburg, Landgrafen, Jena III. 14, 22, V. 20, 23, 24, 28, Berlin-Steglitz VI. 7, Thüringer Wald VI. 26, VII. 5, Grossbreitenbach VII. 7, Ilmenau VII. 6, Szepes: Tátraháza (Mágocsy D.-el) VIII., Bpest: Aquincum IX. 2, Hűvösvölgy IX. 27, Rákoskeresztúr IX. 25.

1906: Liptó: Hrabovo V. 7, Rózsahegy: Szvidorovo-Mnch (Baráthegy)-Csutkovó v.-Siprun hegy IV. 25, V. 12, VI. 7, VI. 20, VIII. 28, Liptó: Kopa hegy, Sztankova, Bisztricska patak VI. 9, VI. 10, Likava vár VI. 13, Árva: Kralován VI. 9, 10, 11, Nagy Chocs, Kis Chocs VI. 18, Cebrát hegy, Tepla, Lucskifürdő, Turánszka Magura VI. 23, VI. 24, Szepes: Poprád, Csorba tó, Virágvölgy VI. 26, 27, Erdély: Kisdísznód (Barth J-al) IX. 10, Alacsony Táttra: Németlipce XII. 27.

1907: Liptó: Sztankován láp V. 9, 30, Rózsahegy, Malino-Brdo, Knyaskaberek, Malino Brdo-Szkala, V. 14, 17, 18, 21, 23, 24, 27, 29, VI. 7, 10, 11, VII. 8, 13 Rózsahegy-Svidorovo VII. 16, Rózsahegy VIII. 19, IX. 9, 21, Kis Selmec V. 21, Mnich V. 29, VI. 25, VII. 8, 13, Nagy Fáttra: Lászlófalva V. 29, Nagy Chocs-Krameniszko V. 5, 12, 24, 26, 28, Árva: Kralován, Suttói vizesés VI. 2, 23, 26, VII. 23, Nagyfalva VI. 29, VII. 20, Bisztricsko patak és völgy V. 9, VI. 26, Liptó: Likavai vár VI. 11, 15, Hrabovo völgy VI. 16, Siprun hegy VI. 16, Gyömbér VII. 5, 15, Közép-Bocza VII. 5, Liskófalva VII. 13, VIII. 19, Árva: Bory mocsarak — Trsztena VII. 19, Bisztricsko VII. 25, Liptó: Déménfalva barlang VII. 4, Kopa hegy VII.

23, Rosudec VII. 25, Szucha hora VII. 19, Fenyőháza VII. 29, Koritnica VIII. 6, Szepes: Feketehegy fürdő VIII. 5, Merény VIII. 5, Feketehegy-Igló Rosztoka VIII. 5, Poprád: Stadtwälchen VIII. 24, Poprádi tó IX. 14, Magas Tátra: Fehérvíz, Zöld tó, Durlberg, Greiner VIII. 26, Tátralomnic-Tátrafüred VIII. 27, Háromszög tó, Mateoc-Lomnic, Nagy Lomnic VIII. 28, Liptó: Stureci hágó, Oszada IX. 20, Hrabovo IX. 23, Kiskunfélegyháza VIII. 31.

1908: Bpest körny.: V. 7, Kőbánya V. 14, Liptó: Likavka, Nagy Chocs, Kramarizsko völgy V. 18, Rózsahely Mnich: V. 26, Liptóújvár VI. 7, Racskova völgy, Vavriso-Szentpéter VI. 8, Pribilina VI. 8, Kvacán völgy VI. 9, Síp hegy, Kopa hegy VI. 11, Kralován, Kralován-Párnica-Teplica patak VI. 11, 20, Árvaváralja VI. 19, 20, Rosudec VI. 20, Magas Tátra: Csorba tó, Móri telep, Békás tavak, Tengersizem csúcs, Menguszfalvi völgy, Poprádi tó VI. 24, 25, Liptó Kopa hegy VII. 1.

1910: Szombathely és körny.: Perintpatak VII. 15, 16, 25, Olád VII. 25, Kőszeg: Szabóhegy VII. 19, Rohonc: Faludi völgy, Satzenriegel VII. 12, Vas: Kámon VII. 18, Kőszeg: Hétforrás, Óház VII. 19, Veszprém: Bódé VIII. 2, 3, 6, Várhegy, Jutas VIII. 8.

1912: Veszprém: Kolontár patak VIII. 15, Csinger völgy VIII. 18, Ajka VIII. 21.

1913: Krassó-Szörény: Csernahévíz V. 23, Herkulesfürdő-Damugled-Cserna patak V. 24, Bpest: Gellérthegy VII. 5, Sashegy VII. 5, 8, 11, Csepelsziget, Soroksár VII. 6, Kunszentmiklós VII. 7, Vas: Lapincs Újtelep VII. 23, Árokszállás VII. 27, Pinkafő VII. 27, Steiermark: Fürstenfeld-Lafnitz VII. 27, Rohonc: Faludi völgy VII. 30, Veszprém: Somlyóhegy, Somlyóvásárhely VIII. 3, Köleskepeárok, Padrag VIII. 6, Ostffiaszonyfa VIII. 9, Rába-Sárvár VIII. 12, Esztergom: Vaskapu VIII. 23.

1914: Dalmácia: Lissa VII. 11, Castellnuovo VII. 12, Castellnuovo-Zelenika VII. 12, Spalato VII. 10, Ragusa VII. 13, 14, Zara VII. 15, Ragusa: Ombla völgy VII. 14, Istria: Monte Maggiore VII. 16, Görz: Gradiska-St. Kanzian VII. 19, 23, Passo Predile VII. 23. Utolsó gyűjtési dátuma 1917. V. 31. a liptómezei Mnich=Baráthegy!

Lengyel G. 258 Bpest és körny.: Buda, Zugliger, Piliscsaba, Pomáz: Kőhegy, Vác: Nagyszál, Visegrád, Ráckeve, Baranya: Mecsek, Misina, Gömör: Királyhegy, Dobsina, Magas Tátra, Újvidék, Temes: Hidasliget, Deliblat, Vadászerdő, Hunyad: Pareng, Retyezát: Valerianska v., Kolcvar v., Horv. orsz.: Lokva, Porto Re, Fuzine, Fiume: Tersatto, Lic, Martinscica, Ogulin: Klek h., Dalmácia: Ragusa, Zrmanja v., Gravosa, Cattaro, Velebit: Velika Paklenica, Jablanac, Siljevac, Medak, Malovan, Sveto Brdo, Viserujna., Alan, Mali Halan, Istria: Mte Maggiore. Exs.

Margittai A. 32 Turóc: Znióváralja, Stubnyafürdő, Baksa, Blatnica, Háj, Turócliget, Nagy Rosudec, Nagy Fáttra, Liptó: Klak hegy (Hulják-al), Bereg: Iványi, Felsőviznica, Ódávidháza. Exs.

Marián M. 736 Somogyiszob: Baláta ősláp és környéke, Belsősomogy vidéke, Zselicség: Nadasdi erdő, Kaposvár, Zselicszt. Pál, Szt. Balázs, Cserényfa, Hajmás, Gálosfa, Bőszénfa, Simonfa, Nagybajom, Balatonszárszó.

Mágócsy Dietz S. Ung: Szerednye.

Moesz G. (Kümmeler és Filarszkyval) 15 Buda: Sashegy, Kelenföld, Garamkovácsi, Liptó: Chocs, Szerém: Obedoka bara, Brassó környéke. Exs.

Nyárády E. Gy. 154 Bpest és körny.: Svábhegy, Háromkút hegy, Abauj Torna: Torna, Szádellői v., Branyiszko: Visoka Hola, Árva: Sucha Hora, Késmárk: Steinbruch, Szepes: Hunfalva, Baba hegy, Kakaslomnic, Matheóc, Kisszalók, Nagyőr, Szepesváralja, Tóthfalu, Leibici kénfürdő, Keresztfalu, Gánásfürdő, Ruszkin, Schlösschen hegy, Alsó Tátrafüred, Tátraszéplak, Tátralomnic-Tátrafüred, Magas Tátra: Felkai v., Poprád: Poprádi tó, Lersch villa, Faix tisztás, Stierberg, Bolondgerő, Omladék völgy, Furkota, Barlangliget, Menguszfalvi v., Rokusi mocsarak, Mlinica v., Bélaí havasok: Podspady, Greiner, Pienninek: Korona hegy, Dunajec: Koronafürdő, Liptó: Kvacán v., Kr. Szörény: Bázias, Szvinnica, Torda: Hadrév, Torda Aranyos, Nyárádtó,

Zalatna, Alsó-Fehér: Csombord, Radnai h.: Korongyis, Csik: Őcsém, Brassó: Királykő, Teszla h., Czukás, Fogaras: Vistea Mare, Dalmácia: Veglia sziget. Exs.

Porutin Bpest: Csíki hegyek.

Páter B. Liptó: Királyhegy.

Perlaky B. Exs.

Péterfi M. 5 Kecskemét: Bugacmonostor, Déva: Szárhegy, Dalmácia: Cattaro. Dobrin havas (Gürtler-el).

Polgár S. 27 Győr és körny.: Győr Szt. János, Kajár, Rácsa, Kiskazán, Kismórichida, Pánza ér, Ruschek sziget, Sokorópátka, Veszprém: Cuha v., Cseszneki Várhegy, Hajmáskér. Kiskundorozsma, Fehértó. Exs.

Pollák 2 Kolozsvár, Hunyad: Hátszeg.

Pollner K. 25 (Lányi Béla gyűjt.-ben, vszleg tanítványa!) Trencsén megye.

Prodán Gy. 15 Bács-Bodrog: Bezdán, Gádor, Monostorszeg, Zombor, Heves: Ostoros, Radnai havasok: Korongyis, Putredul, Szolnok-Doboka: Kékes, Székelyföld: Tarkó. Exs.

Rapaics R. 3 Debrecen: Nagyerdő, Pallagpuszta. Exs.

Richter A. 36 Buda, Kiskunfélegyháza (Borbás-al), Gömör: Murány, Sztraceni v., Kolozsvár: Szénafüvek, Malomvölgy, Szamosfalva, Tordai hasadék, Brassó: Függekő, Kr. Szörény: Herkulesfürdő, Vajdahunyad, Nagyszeben (A. Klein-el), Pienninek: Koronahegy, Horv. orsz.: Abbazia, Clissa. Exs. Ogulin, Carlapago.

Richter L. 21 Buda: Farkasvölgy, Tétényi fsík, Selmecbánya, Orsova, Fiume.

Rosemberszky Ö. Újpest, Bélaí havasok. Exs.

Römer Gy. 21 Brassó: Schuler, Koronahegy, Királykő: Propastá. Tölgyes: Vereskő (Astragalus Römeri loc. class.-a).

Schiller Zs. Nyitra m.

Seymann V. 18 Buda: Csíki hegyek, Kr. Szörény: Plavisevica, Taplec, Herkulesfürdő, Tiszafa, Kazán szoros, Orsova: Olymp hegy, Mozna hegy.

Smoquina A. 10 Horv. orsz.: Tengerpart, Fiume, Rečina hegy, Scoglio sziget. Exs.

Svoboda V. Székelyudvarhely.

Szabó I. 328 Bpest körny.: Gellérthegy, Sashegy, Jánoshegy, Svábhegy, Farkasvölgy, Budaörs: Csíki hegyek, Rákos: Rákospatak, Puszta Szt. Mihály, Rákosmező, Csepelsziget—Soroksár, Békásmegye—Csillaghegy, Piliscsaba, Szeged körny.: Röske, Kamarás, Nógrád-Vérőce, Vác: Nagyszál, Visegrád: Várhegy, Szolnok-Újszász, Kecskemét, Gyöngyös: Sárhegy, Sopron: Szany, Gátórlak, Szombathely: Olád, Rohonc: Szarvaskő, Németkeresztes, Kőszeg, Bozsok, Somogy: Ráka, Pozsony: Jóka, Magas Tátra: Jég tó, Öttó, Erdély: Szt. Anna tó, Kr. Szörény: Szvinica, Orsova, Cserna völgy, Anina (Thaisz-al), Herkulesfürdő, Ausztria: Tirol-Mauls, Franzefeste.

Szépligeti Gy. Farkasvölgy, Vác. Exs.

Szontagh. Sz. Árva vára.

Thaisz L. 71 Bpest körny.: Svábhegy, Soroksár, Abaúj-Torna: Kassa, Kopanini hegy, Vöröshegy, Farkashegy, Monok patak, Árva: Szucha Hora, Arad: Erdőhegy, Erdély: Brassó, Töröcsvár: Várhegy, Kr. Szörény: Orsova, Proláz, Csorics hegy, Herkulesfürdő, Damugled, Szvinica-Drenkova. Horv. orsz.: Klek, Ogulin (Simonkai-val), Dalmácia: Lissa sziget. Exs. (Gyűjt Baán-al).

Timkó Gy. 16 Bpest körny.: Gellérthegy, Hűvösvölgy, Kopasz h., Kelenföld, Nagy Hárshegy, Temes: Fehértelep, Komárom: Ács. (Gyűjtőtársai: Filarszky, Jávorka, Kümmerle, Szurák). Exs.

Torday G. 3 Bpest körny.: Hárshegy, Rákosmező. Exs.

Trautmann R. 6 Bpest körny.: Sashegy, Soroksár, Dunaharaszti, Visegrád, Borosjenő (Kümmerle-vel). Exs.

- Tuzson J.* 6 Bpest körny.: Gellérthegy, Alsódabas, Zombor, Deliblát. Exs.
Ullepitsch J. Szepes m.
Vágner L. 3 Monor (Richter A-al), Máramaros: Dobonyos, Rahó.
Vörös J. Liptó: Középrevuca. Exs.
Wagner J. 21 Csongrád (C. Baenitz Herbarium Europacuma részére) Radna-Borberek, Arad: Kladova völgy, Új Szt. Anna, Deliblát, Versec: Várhegy, Tordai hasadék, Horv. orsz.: Sv. Juraj. Exs.
Waisbecker A. 4 Kőszeg. Exs. (Lengyel-el).
Zigmundik J. 8 Pozsony: Grinád, Bazin, Szt. György. Exs.
Zsák Z. 15 Bpest. körny.: Budaörs, Rákos, Komárom: Turul hegy, Fogaras: Bulea tó, Csík: Nagyhagymás. Exs.

Csongor Győző

DAS HERBARIUM DES SZEGEDER MÓRA FERENC MUSEUMS

(*Auszug*)

Diese Studie will nur eine zusammenfassende botanik-geschichtliche Arbeit sein, die die wichtigsten Daten des auf eine grosse Vergangenheit zurückblickenden Herbariums des Móra Ferenc Museums enthält. Es werden in ihr die Namen und Sammelgebiete jener ausländischen und einheimischen Botaniker aufgezählt, auf Grund deren Wirksamkeit diese Sammlung zustande kam, die wegen der hochgradigen Kriegsschäden in den übrigen botanischen Sammlungen des Landes zu einer Bedeutung für ganz Ungarn gelangte.

Der Grund zu dieser Sammlung wurde von dem Esztergomer Oberarzt S. Feichtinger (1817—1907) gelegt, der 1884 seine schöne, aus 4000 Stück einheimischen und ausländischen Pflanzen bestehende Sammlung der von der verheerenden Hochwasserkatastrophe sich erholenden Stadt Szeged schenkte. Das Szegeder Material des Herbariums des Museums wurde von dem früh verstorbenen Direktor des Mädchengymnasiums, B. Lányi (1879—1918), gesammelt. Die Arbeit behandelt im chronologischen Nacheinander die Sammelreisen der angeführten zwei Botaniker.

Das Herbarium enthält ungefähr 18 000 Blätter, sein Pflanzenmaterial an Blütenpflanzen und Kryptogamen umfasst das ganze Sammelgebiet der ehemaligen Flora Hungarica, besonders die noch zur Bearbeitung wartenden Kollektionen aus Szeged und Umgebung und aus dem Komitat Csongrád.

Schrifttum:

- Degen Árpád: Baranyánádasdi dr. Feichtinger Sándor MBL VI, (1907) Nr. 1/4, S. 2—7.
 Feichtinger Sándor: Esztergom megye flórája ('Flora des Komitates Esztergom'). 1899.
 Győrffy István: Szeged természettudományos múltja ('Die naturwissenschaftliche Vergangenheit Szegeds'). — Szegedi Új Nemzedék, VII (1925), Nr. 83, S. 9—10.
 Lányi Béla: Csongrádvármegye flórájának előmunkálatai ('Die Vorarbeiten der Flora des Komitates Csongrád'). — MBL XIII, Nr. 6—9, S. 232—274.
 Timár Lajos: Egy elfelejtett szegedi természetkutató ('Ein vergessener Szegeder Naturforscher'). Délmagyarország 1955, 4. Febr. S. 4.

Győző Csongor